

Mnogim po krivici odrekajo državljanstvo !!

Zadeva državljanstva po mirovni pogodbi ni tako enostavna stvar, kakor se komu zdi

Mnoge naše ljudi upravičeno bega vprašanje državljanstva. Zato nekateri vlagajo prošnje za opcijo; drugi pošiljajo vloge na notranje ministrstvo v Rim, da bi jim priznali italijansko državljanstvo, katerega po njihovem mnenju sploh niso izgubili; spet drugi se tolažijo, da bo izdala Italija po 15. sept. poseben zakon o ponovni pridobitvi državljanstva za one, ki so ga izgubili po mirovni pogodbi. Mnogi pa so dočela zbežani in si iščejo sveta tu in tam, a nikjer ne najdejo jasne besede. Zato smatramo za potrebno, podati dejansko stanje zadeve državljanstva.

Člen 19.

Člen 19. mirovne pogodbe določa: Italijanski državljani, ki so imeli dne 10. junija 1940 domovilišče na ozemlju, ki ga je Italija odstopila na osnovi mirovne pogodbe Jugoslaviji, postanejo jugoslovanski državljani ter bodo uživali vse civilne in politične pravice na podlagi zakonodaje, katero bo Jugoslavija izdala tekom treh mesecev potem, ko bo stopila v veljavo mirovna pogodba. S pridobitvijo jugoslovanskega državljanstva se izgubi italijansko. Toda vse osebe, ki so stare 18 let in katerih občevalni jezik je italijanski, lahko optirajo za italijansko državljanstvo v roku enega leta po 15. sept. 1947. Oseba, ki bo optirala, si s tem ohrani italijansko državljanstvo.

Iz navedenega člena sledi:

1. Ostali so italijanski državljani vsi oni, ki so imeli 10. jun. 1940 domovilišče na ozemlju, ki je ostalo pod Italijo, čeprav so imeli takrat bivališče na sedanjem jugoslovanskem ozemlju. Člen 43. italijanskega »Civilnega zakonika« razlikuje ta dva pojma: domovilišče (domicilio) je kraj, kjer ima nekdo glavni sedež svojega delovanja in kariere, bivališče (residenza) je pa kraj, kjer nekdo redno stanuje. Zato ni dovolj, da je ostal italijanski državljani trgovec, ki je stanoval skupno z družino v Solkanu, a ki je imel in vodil trgovino v Gorici. Vsako drugo tolaženje in izvajanje tukajšnjih oblasti je nezakonito.

2. Čas, ko se izgubi italijansko in pridobi jugoslovansko državljanstvo, ni določen. Kdor ima pravico opcije, sploh ohrani (conserva) italijansko državljanstvo. Zatorej bi tukajšnje oblasti ne smele nobenemu izmed teh delati najmanjše težave v pogledu državljanstva, vsaj do 15. sept. 1948 ne.

3. Vsi nad 18 let stari italijanski državljani, ki bi morali postati po mirovni pogodbi jugoslovanski državljani, imajo pravico opcije, ako so italijanskega občevalnega jezika. Toda kaj znači ta izraz? Kaj točno pomeni? Italijanski uradni obrazec prošnje za opcijo ga takole označuje: »Italijansčina je moj občevalni jezik, to je jezik, katerega navadno govorim in pišem v svojih družinskih in družabnih odnosih«. Pravičnik o opciji, katerega so v smislu mirovne pogodbe izdale jugoslovanske oblasti, pa ne daje nikake razlage. Pravi le: »Potrebna je izjava, da je italijansčina jezik, katerega optant govori«. Isti pravilnik zahteva, da izda to izjavo krajevni ljudski odbor vasi ali mesta, kjer je optant imel svoje domovilišče dne 10. jun. 1940. Italijanski uradni obrazec za opcijo pa omenja tudi možnost tukajšnje uradne izjave (atto notorio). Dvomimo pa, da se bo s to zadovoljil jugoslovanski konzulat. Prav tako dvomimo, da bodo krajevni ljudski odbori izdali našim ljudem, zlasti še beguncem, izjavo, da so italijanskega občevalnega jezika.

4. Kako se optira? Na županstvu se

izpolni v dveh izvodih poseben obrazec prošnje za opcijo. Prvi izvod gre na jugoslovanski konzulat v Milanu, drugi pa ostane na občini. Ako kdo nima vseh predpisanih dokumentov (rojstni list, izjava o italijanskem občevalnem jeziku, izjava o domovilišču dne 10. junija 1940 ter potrdilo o italijanskem državljanstvu z dne 15. sept. 1947), izpolni drug obrazec, s katerim naprosi isti jugoslovanski konzulat, naj mu jih uradno oskrbijo v smislu zahtevila jugoslovanskega poslanstva v Rimu. Optirati pa mora posebej vsaka oseba, ki je stara nad 18 let. Opcija moža ne vključuje optaje žene. Pač pa vključuje optajo očeta ali matere, ako ni očeta, optajo vseh otrok, ki niso dosegli 18. leta.

Člen 20.

V mirovni pogodbi je pa še druga jako važna določba. Člen 20. pravi: »V roku enega leta po vstopu mirovne pogodbe v veljavo bodo nad 18 let stari italijanski državljani, katerih občevalni jezik je eden izmed jugoslovanskih (srbsčina, hrvasčina, slovensčina) in katerih domovilišče je na italijanskem ozemlju, lahko dobili jugoslovansko narodnost (t. j. državljanstvo), če bodo jugoslovanske oblasti sprejele njihovo prošnjo...«

Besedilo tega člena ni posrečeno. Tolmači se lahko na več načinov. Bistvo je v tem, da lahko optira za jugoslovansko državljanstvo italijanski podanik slovenskega porekla, ki je imel dne 15. sept. 1947 domovilišče (domicilio) na sedanjem italijanskem ozemlju. Ako pa tega ne stori, ohrani italijansko državljanstvo. To velja predvsem za one, ki so imeli tu svoje bivališče ali tudi zgolj domovilišče že 10. junija 1940. Toda veljati mora tudi za vse ostale italijanske podanike slovenskega porekla, ki so od kjer koli: iz Abesinije ali Albanije, iz Avstrije ali iz sedanjega jugoslovanskega dela Julijske krajine prenesli s seboj svoje domovilišče. Vsi ti smejo optirati za jugoslovansko državljanstvo, a če tega ne storijo, ostanejo italijanski državljani.

Nesporno je, da so bili vsi ti ljudje dne 15. sept. 1947, to je ob vstopu mirovne pogodbe v veljavo, italijanski državljani. In taki so ostali tudi dne 16. sept. 1947, kajti navedeni 19. člen ne predvideva takojšnje izgubitve italijanskega ter pridobitve jugoslovanskega državljanstva; nasprotno pravi, da »bodo postali (državljanji)... bodo uživali (diventeranno... godranno) državljanske pravice v smislu zakonodaje, katero bo Jugoslavija izdala tekom treh mesecev. Torej vsaj toliko časa niso še postali jugoslovanski državljani. In ker je člen 20. pravomočen že z dnem 16. sept. 1947, se smejo vsi ti posluževati pravice člena 20., to je se smejo s premissljenim in prostovoljnim dejanjem izjaviti za jugoslovansko državljanstvo, odnosno se lahko odpovedo tem praviciam ter si tako ohranijo italijansko državljanstvo.

Ta izvajanja lahko podpremo z naslednjo pravno utemeljitvijo. Ljudje niso trop ovac, katere lahko požnemo iz hleva v hlev, ampak pravna bitja, ki imajo do države dolžnosti, a tudi pravice. Predvsem imajo temeljno pravico, da jim ne sme država odvzeti samovoljno, brez razloga, državljanstva, ki je osnova ostalih civilnih in političnih pravic. Podaniki imajo do državljanstva »pridobljeno pravico« — jus acquisitum — ki je neodjemljiva z naknadnim splošnim državnim ali mednarodnim zakonom. Tako pravico do italijanskega državljanstva imajo tudi primorski Slovenci. Državljanstvo izgubijo samo, če prostovoljno v to prista-

nejo. V to so pristali vsi oni, ki so ostali na ozemlju, ki je bilo priključeno Jugoslaviji. Ni pa dal tega pristanka oni, ki je prenesel svoje domovilišče na stran meje. Zato si je ohranil italijansko državljanstvo. Člen 20. molče in vključno to priznava. Nudi ponovno možnost prostovoljne pridobitve jugoslovanskega državljanstva. Kdor tega ne stori, ostane dokončno italijanski državljani.

Lep dokaz za pravilnost tega tolmačenja imamo v sami zamisli in duhu — in mente legislatoris, — ki veje iz ostalih določb glede državljanstva v mirovni pogodbi. Pogodba favorizira na vse načine ohranitev italijanskega državljanstva, odnosno njegovo zopetno pridobitev. Člen 19. priznava pravico opcije vsem Italijanom, pa naj so pripadli po mirovni pogodbi Jugoslaviji, Albaniji, Grčiji ali Franciji; Priloga VI. priznava isto pravico Italijanom Trzavskega svobodnega ozemlja; Priloga IV. predvideva zopetno pridobitev italijanskega državljanstva s strani Nemcev, ki so l. 1939 optirali za nemško državljanstvo. Zakaj bi morali zanikati to pravno naklonjenost edinole Slovanom, in to vključno členu 20?

OKNO V SVET

Luč s komunističnega kongresa v Beogradu: Ti si rekel!

Komunistični kongres se je v Beogradu vlekkel brez ostanja dober teden. Vsakovrstni govorniki so dolgočasili pod varstvom pusk, topov in letal številne poslušalce s posrkami na desno in levo, zlasti pa na Kominform, katerega pa zelo previdno in zelo močno razlikujejo od sovjetske Rusije ali celo od rdečega papeža Stalina. Ubohi poslušalci, ki so bili žrtve hitlerianske zgovornosti in blebetavosti vsch vidnejših komunističnih voditeljev, so si pomagali na ta način, da so skoraj za vsako besedo ploskali kot blazni tudi po več minut; tako so se oddahnili in se malo odpohli od poslušanja poraznih resnic o nasilju, terorju, nacionalizmu, socializaciji, rdečih policijah, ki se druga drugo nadzirajo, o obrekovanju, lažnivosti, imperializmu, rušenju discipline itd. itd. Vse te reči očita Kominform Titu in vse te očitke vračajo Tito in njegovi v svoji mogoče zgovornosti in dokazi na svoje nasprotnike. Kongres je utrdil sedeže vsem tistim, katere je hotel Kominform pahniti z njih. Izpovedal je tudi, da se jugoslovanski komunizem v ničemer ne bo odpovedal svoji diktaturi in krivicam zoper svoje narode.

Mi smo mnenja, da Tito ni mogel pretirati v napadih na svoje rdeče učitelje in gospodarje, ki mu ne marajo priznati zrelosti in samostojnosti, katero bi rad užival. Pa tudi napadi komunističnih komunistov na Titovo nasilje, lažnivost itd. ni moglo biti pretirano, saj poznamo ta režim na koži svojih bratov in sestra z onstran zaves. Torej Kominform in Tito sta povedala resnico: eni in drugi smo lažnivci in nasilneži. — Iz tvojih usi te sodim, ti si rekel!

Italija

Ker so krščanske delavske množice že več kot naveličane političnega pritiska, ki ga komunistični voditelji skupne delavske organizacije CGIL izvajajo na vse italijansko delavstvo, da bi slepo sledilo navodilom Kominforma, so se odločno postavile proti vodstvu CGIL. Vodstvo je hotelo nato kar izključiti iz organizacije vse krščanske voditelje in delavske odbornike, kar pa je protipostavno, ker so bili izbrani v vodstvo od delavstva in ne sedijo tam po milosti komunistov. Zato se nasprotstvo med komunističnim in krščanskim taborom v enotni delavski organizaciji vsak dan bolj ostri in bo najbrže pripeljalo do nove krščanske sindikalne organizacije, kar bo najpametnejši odgovor na komuni-

Mogoče bo imel kdo težave radi dejstva, da se italijanski begunci iz Pole in Istre prav nič ne sklicujejo na slično tolaženje, pač pa da se smatrajo za jugoslovanske državljane in da zato pridno vlagajo prošnje za opcijo. Ta ugovor je docela neupravičen. Člen 20. velja samo za italijanske državljane slovenskega porekla, ne pa za državljane italijanskega porekla. Za te veljajo predpisi 19. člena.

Prosimo zatorej pristojne oblasti, naj vzamejo v poštev predpise člena 20. mirovne pogodbe. Samo na osnovi tega člena in samo z zagoraj navedenim tolaženjem bodo zadoštili najelementarnejšemu čutu pravčnosti; napram toliko Slovincem, ki so bili že prej ali po letu 1918. italijanski državljani, ki so bili leta in leta v vojaški službi, ki so bili morda ranjeni, zajeti in odpeljani v ujetništvo v vseh pet delov sveta, morda konfinirani, odpeljani v nemška taborišča: in vse to v službi italijanske države; sedaj pa, ko morda ne morejo na svoje domove, naj izgubijo celo državljanstvo in z njim možnost postenejšega življenja? In kar velja za bivše vojaške, velja za vse ostale poklice, za vse postene državljane.

Porastek prebivalstva v Italiji

V naši državi je bilo l. 1936 42 milijonov in 127.123 prebivalcev. Centralni statistični zavod v Rimu sporoča, da je danes v Italiji 46 milijonov in 821.970 duš.

Palestina

Premirje med Judi in Arabci se precej drži. Grof Bernadotte ima svoje opazovalce, ki jih z ladjami in letali pošilja na kraj, kjer zagori kak plamenček posameznih prask, da ga hitro pogasijo. Medtem študirata obe stranki, kako bi dosegli pri ZN čimveč naklonjenost zase in s tem boljše pogoje ob sklepu miru. Judovska teroristična vojaška formacija Irgun Zvai Leumi pa je odrekla vladi »Izraela« pokorščino, ker se ne strinja z njeno politiko premirja. Začele so se že sovražnosti med njo in vladnimi četami — Torej se tudi Judje med seboj koljejo, kot smo se Slovenci pred nekaj leti. To pa nobenemu narodu ni v korist in tudi Judom ne bo.

Berlin

Zapadni zavezniki so privolili, da se po vsem Berlinu uvede enotna nemška marka, ki je bila že vpeljana v ruskem zasedbenem področju mesta, in tako so morali zapadni prebivalci mesta že drugič menjati svoj denar. Zavezniki so se nadejali, da bodo Sovjeti za to koncesijo odnehali pri blokadi Berlina. A njih up je bil prazen. Še vedno morajo le po zraku oskrbovati svoje čete in prebivalstvo zapadnega Berlina. Zračna pot je postala zdaj še bolj nevarna, ker imajo tam zdaj Sovjeti vojaške vaje zelo velikega obsega in njih letala vedno preletavajo zračni koridor, po katerem dovajajo žive zavezniška letala. Da bo naganjanje Sovjetov še bolj temeljito, so svojim vojnim letalom predpisali isto višino, v kateri letajo zavezniška letala. Zavezniki so pa kot odgovor na to nagajivost odredili blokado prometa iz zapadne Nemčije v vzhodno.

Ker so zavezniki uvideli, da z vsemi pisanimi poslanicami pri sovjetski vladi ne bodo nič dosegli, so v zadnjem hipu preklkali svoj sklep, poslati Sovjetom ultimativno noto, in so vsi trije — Amerikanci, Angleži in Francozi — poslali v Moskvo svoje pooblaščenca, ki naj osobno vodijo z Molotovom ali s Stalinom samim pogajanja za rešitev berlinskega in nemškega vprašanja sploh. Računajo, da bi ustni dogovori le imeli več

ji uspeh kot pismene poslanice. Bomo videli.

Za razmere, ki vladajo v Berlinu, je značilno naslednje dejstvo. Berlinski župan dr. Luise-Schröder (ženska), je odstavil policijskega prefekta polkovnika Markgrafa in je imenoval na to mesto dr. Stumma. Rusi pa dajejo odstavljene mu potuho in so mu ukazali, naj kar naprej hodi v svoj urad ter nadaljuje s svojim delom, medtem ko zapadni zavezniki priznajo le dr. Stumma kot postavnega policijskega prefekta. Pač ubogi mestni župan, ubogi prefekt in še najbolj ubogi berlinski meščani, ki sami ne vedo, koga naj bi ubogali. — Truman je nedavno spet opozoril, da ima Amerika tudi še atomsko bombo, ki bo morala služiti pravičnemu miru, ako vse drugo odpove.

Konferenca o mednarodni plovbi po Donavi

Dne 30. VII. se je začela v Beogradu konferenca, ki naj bi uredila prosto plovbo po veliki reki Donavi, ki teče iz Nemčije preko Avstrije, Češkoslovaske, Ogrske, Jugoslavije, Rumunije in Bolgarske v Črno morje. Tudi tu bodo zapadne države treščile na hud odpor nespravljlive SZ in njenih satelitov, ki menijo, naj bi o tej zadevi razpravljale samo obalne države te reke.

Francija

Po enem tednu pogajanj je socialist André Marie sestavil novo vlado iz socialistične, radikalne in krščanske republikanske stranke. Namesto Bidaulta, dosedanjšega zunanega ministra in spretnega posredovalca na vseh mednarodnih zborovanjih, je novi zunanji minister sedaj Schuman. Finančni minister je postal zmerni republikanec Paul Reynaud, notranji minister pa socialist Jules Moch. Komunisti so seveda zopet divji, ker jih nihče več ne mara na ministrskih sedežih, in napovedujejo oster boj proti vladi. Zlasti jih jezi, da je kot državni minister imenovan v vlado tudi socialistični stari voditelj Leon Blum, ki se je pred časom odločno uprl spoju socialistov s komunisti. Od takrat namreč blede rdeča zvezda tudi v Franciji.

Kamor koli pogledaš, vidiš, da komunisti nočejo nikjer reda, miru, sodelovanja, splošne ljudske blaginje in pravice za vse. Oni zasledujejo vsepovsod le svoje svetovne komunistične cilje in bodo toliko časa rogovilili, dokler se vse delavstvo vsega sveta ne prepriča, da ima vpravi v komunistični stranki tudi svojega največjega sovražnika.

Komuniste bo treba zdraviti po komunističnih metodah. Vse drugo jih le podžiga in jim je v zabavo radi strahopetnosti in natvnosti nasprotnikov.

Češkoslovaška

Ker so se ob praškem Festivalu slišali iz sokolskih vrst kliči v slavo Benesu, Masaryku in tudi izobčenemu Titu, je češkoslovaška vlada odredila čiščenje sokolskih edinic potom posebnih komisij. Izključili bodo vse, ki ne mislijo komunistično. Nč novega. Hitler je izključil iz telovadnih vrst vse, ki niso mislili nacistično, Mussolini vse, ki niso mislili fašistično. Bilo bi le čudno, če bi tretji in najbrutalnejši — izem (komunizem) delal drugače.

10 let ječe, ker je branil katoliške šole

Na Madžarsko so zaključili proces zoper msgr. Mihajloviča, voditelja madžarske Kat. akcije, in zoper neke druge duhovnike. Msgr. Mihajlovič, ki je bil obtožen, da je hujskal ljudstvo ob priliki podržavljenja zasebnih šol, je bil obsojen v kontumaciji na 10 let ječe in na zaplembo premoženja. Drugi obtoženi duhovniki so bili obsojeni na manjše kazni.

KATOLIŠKI SLOVENC!

bomo volili v občinski svet samo slovenske katoliške može in žene!

DOMAČE NOVICE

Prvi teden v mesecu

Ne pozabite na običajne pobožnosti in duhovne obnove, ki jih imamo vsak prvi teden v mesecu. Zlasti naj bi se vsi naši verniki vneto udeleževali pobožnosti prvega petka in prve sobote, da izprosijo usmiljenje za naš ubogi narod, ki je v tolikih stiskah doma in v begunstvu. Vse naše upanje je le Bog, ki ve, zakaj je dopustil sedanjega strašnega preizkušnja. — Iz trpljenja in molitve zorimo v božje ljudstvo za veliko bodočnost!

Udeleženske duhovnih vaj

pri notrdamkah v Gorici od 22. VIII. zvečer do 26. VIII. zjutraj naj se prijavijo čimprej in naj ob prijavljivi plačajo L. 1200 vzdrževalnin. S seboj morajo prinesiti: rjuhe, brisačo, jedilni pribor in krušno nakaznico.

Poletna zabavišča

Starši, pozor! V ponedeljek 2. avgusta so otvorili v Gorici v ulici Don Bosco 3 — Alojzijevo zabavišče za otroke Šolskega in Malega doma, ki so ostali čez počitnice v mestu. Zabavišče bo odprto ves mesec avgust in bo v varstvu učiteljstva. Otroci bodo pridobili mnogo na zdravju, vzgoji in kulturno-zabavni zaposlitvi. Dobivali bodo hrano ob 10., 12. in 16. uri. Prihod v zabavišče ob 8. uri; vrnitev na dom ob 17. uri. Pridite gotovo vsi! Enako zabavišče je otvoril mestni šolski patronat v Podgorci z istim dnem kakor v mestu. Podgorčani, pošiljajte svoje otroke redno v zabavišče!

Utonil je

Dne 27. julija je utonil v Vipavi abiturient Darko Zigon, sin g. Josipa Zigorca, bivšega računovodje K.T.D. Prizadeti družini izrekamo iskreno sožalje.

V Sočo se je vrgel

V ponedeljek 26. VII. zvečer med nevihto je neznanec skočil z mosta pri Ločniku v Sočo. Njegovoga trupla še niso našli, a dognali so, da je to bil Rudolf Mavrenčič, znan kot Rudi, zelo vnet pevec in organist, ki je vodil petje tudi v cerkvi presv. Srca Jezusovega. Vsi, ki smo ga poznali, se zelo čudimo, kaj neki ga je gnalo v tako žalostno smrt. Bog mu bodi usmiljen!

Renče

Na dan farnega patrona sv. Mohorja in Fortunata so Renčani spremili k zadnjemu počitku svojega priljubljenega župnika vlč. g. dekana in konzistorialnega svetnika Valentina Pipana. Velika udeležba pri pogrebu, solze in venci so pričali o tej ljubezni. Gospod dekan Godnič je s 15 duhovniki iz bližnjih in daljnih far vodil pogreb. Po obrednih molitvah v začasni kapeli v župnišču se je razvil pogrebni sprevod mimo še

Naročite se na Slovenskega Primorca! Kmalu bo začela izhajati v podlistku zanimiva in zelo spodbudna povest »SVETA MARIJA«.

mnoge porušenih hiš čez trg na pokopališče. Mali zvonček na strehi nekoč tako lepe, a sedaj razdejane cerkve je žalostno spremljal molitve vernikov in mogočno petje duhovnikov, ki so vsi por v slovenščini peli psalm Usmilni se. Pri odprtem grobu je govoril gospod dekan Godnič in se v imenu vseh Renčanov poslovil od njihovega duhovnega pastirja. Nebeno oko ni ostalo suho, saj je gospod Pipan celih 41 let neumorno deloval v obširni renški fari. Vse svoje telesne in duševne moči je velikodušno razdal svojim ovčicam. Koliko je zanje naredil v času prve svetovne vojne, ko je kolera strašno žela med njegovimi farani, vedo povedati le oni, ki so ozdraveli največ po njegovi zaslugi. Ni jim namreč nudil samo duhovne pomoči in tolažbe, marveč tudi telesno. Dal se je cepiti proti koleri samo zato, da so mu oblasti dovolile vstop v okužene okraje. Z ročnim vozikom je tem bednim bolnikom dovažal zdravila in hrane. Ostal je pri bolnikih do zadnjega, ko so že vsi drugi zaradi bombardiranja zbežali. Šele ko so granate začele padati prav na župnišče, se je umaknil kot begunec v Ljubljano. Med prvimi se je po vojni vrnil v Renče in z velikimi žrtvami in in trdom spet sezidal do tal porušeno cerkev. Ob novi maši ljubljene nečaka Ladota se je kar pomladil. Trdno je upal, da bo nekoč on nadaljeval njegovo delo v Renčah. A Bog je drugače uredil in le težko se je stari gospod uklonil Njegovi volji. Od tedaj je začel kar vidno pešati. Vedno hujša leta so prišla nadenj. Bil je popolnoma ločen od svojih sorodnikov, na katere je bil tako navezan. Le teden pred smrtjo so dovolili sestri in nečakinji, da sta ga obiskali. Ležal je le deset dni. Vse do tedaj je skoro sam opravljal vse cerkvene in uradne posle. Malo pred smrtjo je bil pri njem preč. g. apostolski administrator msgr. dr. Toroš in mu določil za pomočnika in naslednika gospoda patra Cirila iz Sv. Križa pri Ajdovščini. A žal je gospod pater po župniški smrti ostal v Renčah le malo dni. Ker se ni takoj prvi dan javil na odhodu, je moral čiti nazaj v svoj samostan. Vsi ljudje so zelo žalostni in tudi ogorčeni, a vendar upajo, da se gospod pater še vrne. Drugi bližnji duhovniki so tako preobloženi z delom, da bi ne mogli sprejeti še tako obširne fare, kakor so Renče.

Z gospodom dekanom Pipanom je umrl najstarejši še službojoči duhovnik v gorški škofiji. Rodil se je pred 80 leti v Škofiji Loki na Gorenjskem. Študije je dovršil deloma v Ljubljani, deloma v Gorici. Leta 1893. je pel pri frančiškanih v Ljubljani novo mašo. Njegova prva služba je bila v Šempasu na Vipavskem, nato v Mirnu in na Gradišču. Zatem je bil imenovan za vikarja na Srednjem pri Kanalu, kjer je služboval 6 let. Od tu je šel za župnika v Zgonik in končno je leta 1907. prišel v Renče.

Celih 55 let je neumorno deloval v vinogradu Gospodovem in zato upamo, da je pri Njem že našel zaslužen plačilo.

Iz Renč prihajajo vesti, da se tam oblasti zanimajo, kdo je organiziral tako velik pogreb s toliko udeležbo duhovnikov in vernikov od blizu in daleč. Torej celó dostojen duhovniški pogreb jih boli. Za to je treba veliko protiverskega žoka.

Poštne pristojbine povišane

Od 9. t. m. dalje stopijo v veljavo sledeče poštne pristojbine: pisma L. 15, dopisnice L. 12, razglednice s petimi besedami L. 6, ekspres L. 35, priporočilo L. 35 navadni brzojavci z 10 besedami L. 80, izven province L. 100.

„Barabe! - Slepriji! - Zapeljivci!“

V gostilno »pri Nani« sta prišla te dni poleg številnih drugih gostov tudi dva delavca, ki sta bila po septembru 1947 odšla v Jugoslavijo, ker so jima rdeči propagandisti dopovedovali, kako velika sreča ju čaka v »svobodi«.

Ko sta pripovedovala o svojih groznih razočaranjih, je vstopil v gostilno neki T., baje šofer iz goriške okolice, ki je bil tudi zelo goreč za Tita in njegov raj, pa je svojo grešno kožo le varoval rajši pod »imperialisti«, »reakcionarji« in »fašisti«, kakor da bi jo nosil prodajat v Titovino. — Zapeljanca sta opazila moža, ki jima je bil prigovarjal, naj gresta delat v Jugoslavijo. Planila sta vsa besna proti njemu in ga začela občelovati s takimi psovkami in grožnjami, da bi jih bilo vredno vzeti na ploščo. Mogla bi služiti v pouk vsej deželi, zlasti pa komunističnim sopotnikom, ki si domišljajo, da so pri vsem svojem »narodnjaškem« so delovanju s komunisti nedolžni angeli — in da smejo poštenim ljudem še gledati brez sramu v oči.

V spominu so mi ostale te besede: »Ti baraba si kriv, da smo prišli v nesrečo, ob delo, ob vse blago — in da sedaj lakoto trpimo. Ti falot si nas osleparil. Svojo kožo si varoval, nas pa si gnal v peklenko Titovino. Vi »vrzotari« ste spravili s svojo propagando največ ljudi v nesrečo. Druge ste vneli za rdeči raj, hitavske solze ste prelivali, ker da niste bili »osvojenjeni«, a sami ste le ostali tukaj in si polnite svoje žepce in vreče, ko vaše žrtve umirajo od bede in obupa. Čakajte, peklenški zapeljivci, tudi vi pridete na vrsto! Krvavo boste plačali, ko se stvari obrnejo, svoje rdeče zvezde in zastave, kladiva in srpe in podobne rdečih diktatorjev, liste in letake in vso lažljivo propagando, s katero ste slepili narod in posebno delavce, da smo se dali zapeljati kot neumna živina v klavnico.«

Fanta sta se od divje jeze in maščevalnosti jokala. Vsi navzoči — bilo jih je precej — so sočustvovali z njima in jima dajali piti. Ali ni čudno, da imajo frontaši in drugi rdeči priganiči še danes tako veliko drznost, da si upajo znova loviti ljudi na svojo listo za občinske volitve?

Dovolj je sleparije!! V občinske volitve hočemo iti kot zavedni Slovenci in pošteni krščanski ljudje in ne več kot bebi in zajci. Ne bomo več samim sebi groba kopali!!
Priča prizora »pri Nani«

Izza zavese

Iz Ljubljane je prispela vest, da je stanje tamošnjega prebivalstva skrajno žalostno in obupno. Prehrana je mnogo slabša, kot je bila med vojno pod ita-

lijansko ali nemško okupacijo. Nad prebivalstva mesta Ljubljane strda kakor že dolgo, dolgo ne. Ulice so puste in prazne in kažejo žalostno razpoloženje prebivalstva. Kupiti ni mogoče nobene stvari. V izlozih trgovin in skraj nobenega blaga, temveč povsod so le še Titove slike, na katere pa se ljudstvo s sovraštvom v srcu ozira. Prebivalci Ljubljane se po eni strani vojne sicer bojijo, vendar si jo v veliko večji meri želijo kot bojijo. Dobro se zavest dajo strahot, ki bi jih prinesla sedanja vojna, ker pa živijo v tako nedopovedljivo težkem položaju, so pripravljene na vsake, tudi najhujše žrtve, samo da bi bili rešeni sedanjega stanja, ki ga je prinesel »prokleti komunizem«, kakor to spako imenujejo.

S Primorskega se slišijo glasovi, da je tudi tam gospodarsko stanje ljudstva zelo obupno. Pomanjkanje hrane je zelo veliko in ljudstvo strda. Vse to pa bi ljudstvo še prenašalo, ako bi vsaj mirno živelo in šlo zvečer brez skrbi k počitku. Mnogo hujše kot pomanjkanje hrane in gospodarska mizerija je to, da ljudje živijo v stalnem strahu in negotovosti pred komunističnimi vojuni in OZNO. Zadnji čas so več ljudi odpeljali neznanu kam. Ponoči pride OZNA z avtom, potrka na vrata, pobere svojo žrtev in izgine v temno noč brez sledu.

Ljudje vidijo, da nekoga manjka, pa nihče si ne upa izpraševati, kdo ga je vzel in kam odpeljal. Če bi se kdo za to zanimal in kaj izpraševal, bi šel kmalu tudi on isto pot. OZNA in njeni agenti so stalno na delu kakor hudobni duh. Vidnejši protikomunisti so zasledovani vedno in povsod. S Primorskega bi več kot polovica ljudi zbežala na italijansko stran, če bi Jugoslavo ni za nekaj dni odprli mejo. Solkanci, kjer so pred kratkim spet odpeljali krčmarja Mirka Mozetiča in Ravnika, pravijo, da bi 2/3 prebivalstva zbežalo čez mejo, ako bi jim bilo to mogoče.

Obupen je položaj v Titovini in obupno je tudi prizadevanje tistih plačanih slepilec našega ljudstva, ki pri nas še dancs zagovarjajo FRLJ.

Kapucini z Reke pred ljudskim sodiščem

Gotovo se še spominjate nesreče, ki se je pripetila ob priliki procesije presv. Rešnjega Telesa na Reki, ko se je ograja na terasi pred kapucinsko cerkvijo prevrnila in sta dva otroka našla smrt, medtem ko je bila učiteljica, ki je otroke hujskala k sramotnemu duhovnikov in vere, težko ranjena. Radi te nesreče so klical pet redovnikov pred ljudsko sodišče, kjer so morali izjaviti, »da niso podvezeli potrebnih korakov, da bi se nezgoda preprečila«. Fr. Jura Novaka so obsodili na eno leto ječe. — Torej če v FRLJ kakega duhovnika sramotijo, pretepejo, mu hišo ali cerkev posujejo, je vedno tega on sam kriv in ga je treba poleg vsega drugega pred ljudskim sodiščem obsoditi.

Kultura

VENCESLAV SEJAVEC, BEZNI OBLAKI (Gorica 1948, samozaložba, risal Vilko Čekuta, tiskarna Budin, cena L. 220). Naš primorski pesnik V. Sejavc se je po 14 letnem molku oglašil z novo pesniško zbirko pod naslovom *Bezni oblaki*. Svojo prvo zbirko je izdal l. 1934. pri GMD pod naslovom *Pesni-*

*Pesniška zbirka je vedno razveseljiv književni pojav. Zlasti velja to za naše kulturne razmere na Gorškem, ki so postale po vojni tako tesne in skromne. Že samo dejstvo, da je v takih razmerah pri nas izšla pesniška zbirka — saj vemo, da se pesniki ne rodijo ravno kot gobe po dežju — nas mora navdati s pravim kulturnim veseljem in zadovoljenjem. To zadovoljenje se še stopnjuje in postane pravi užitek, ko človek prebere pričujočo zbirko. Drobnja je sicer in brez posebnih zahtev (pesnik jo je v svoji skromnosti nazval *Bezni oblaki*, naslov, ki se zdi nekoliko krivičen), saj obsega komaj 48 pesmi, ki so nastale v zadnjem dvajsetletju, od katerih so nekatere že bile izšle po raznih slovenskih predvojnih revijah, večina pa je novih. Vendar pa se takoj zaveš, da imaš pred seboj pravo poezijo, ki jo odlikuje pristnost občutja, iskrenost izpovedi in klenost izraza. V. S. je razmišljujoč Erik, v čigar duši najdejo odmev vsi majhni in veliki dogodki, ki pretresajo naše življenje in jih pesnik kot tak še prav posebno občuti. V. S. je človek svojeja časa, ki živi sredi arene sedanjega, konkretnega življenjskega vrveža. Zato ni čuda, če mu odmevajo v duši predvsem ona doživljanja, ki so njemu in nam vsem najbližja in najbolj osebna. V svoji zbirki je sam dovolj jasno nakazal, kakšni so glavni motivi njegove Muze. V prvem delu (»V globoki ječi«) trpi pesnik z zasušeno zemljo in skupaj z njo hrepeni po vstajenju. V drugem delu (»Krog zemski se sesipa v prah«) doživlja presretno tragedijo svetovne vojne in zlasti tragedijo slovenskega naroda. V tretjem delu (»Vse življenje verno je iskanje«), ki je ves religiozen, se pozvne nad zemeljsko revščino in razmišlja — v prisrčnih razgovorih z Bogom — o najglobljih problemih našega življenja. V zadnjem delu (»Valovite, o polja«) se kot obnoven in prečiščen vrne na svet, ki se mu prikaže v neki novi luči: vsa narava s svojo lepoto; življenje s svojo tragiko (ločitev od domače zemlje, od matere) mu govori, kako »iz vseмира se v naš čas — rahlo vpreda — božji glas«. Sploh ima vsa zbirka religiozen značaj: 19 pesmi je religiozne vsebine, med njimi so nekatere, ki spadajo brez dvoma med naj- lepše religiozne pesmi.*

Med najlepše pesmi cele zbirke bi lahko šteli naslednje: Eli (str. 8), Ukleti (str. 9), Vstajenje (str. 15), 1943 (str. 24), Da bi mogel (str. 40), Ti svetel meč si (str. 41), Pod križem (str. 42-44), Šoseda (str. 45), Izpraševanje vesti (str. 61, posvečena materi), Dnevi (str. 63), Svet gori (str. 64). Zbirko toplo priporočamo posebno izobražencem. Pesniku pa svetujemo, naj se še kaj oglašil. Za nas goriške Slovence je vsak izraz kulturnega delovanja še prav posebne važnosti: le toliko časa bomo res narod, dokler bomo kot narod živeli in ustvarjali.

A. Č.

OPOMBA: Knjiga je v Trstu na prodaj pri Fortunatu po isti ceni kot v Kat. knjigarni v Gorici, in sicer po 220.— lir izvod.

ZA »SLOVENSKO SIROTIŠČE«: N. N. v Gorici 100 L.; N. N. 100 L. Srčna hvala! Bog povrni!

Odgovorni urednik
Dr. BONAVENTURA MAHNIČ
Katoliška tiskarna — Gorica

„TIGRI“ - APOSTOLI

© 24 ©

Cel teden je že Pavel na poti in stopa neumorno skozi globok sneg proti vzhodu. Daleč, daleč gre pot v Sibirijo, v brezmejno daljavo se razteza njegov križev pot. Nekeč je rekel enemu izmed »tigrov«, da bi šel bos okoli zemlje, če bi vedel, da ga bo s tem pripeljal h Kristusu. Zdaj pa hoče izprositi milost od Boga, naj bi ogenj, ki ga je v Moskvi prižgal, naprej gorel in fanta za fantom vnel. S takimi mislimi potuje neutrudno naprej. Danes popoldne je v samotni kmečki hiši za majhen denar dobil dobro kosilo. Dobri ljudje so ga hoteli pridržati, a Pavel ni odnehal. Šel bo po svojem križevem potu do konca. Mrači se že in Pavlove oči iščejo varnega zavetja, kamor bi legel k počitku. Tam spredaj stoji majhen s snegom obložen skedenj. Če se bo dobro zavil v kožuh, bo lahko počival! Oko pa mu obstane na velikem temnem madežu v snegu. Morda je to pošginula žival? Pavel se skloni in uzre od mraza razjeden obraz fanta. Tenka in raztrgana obleka mu komaj pokriva suhe roke in noge.

Strah napade popotnika. Če bo ta beraček tako ležal, bo gotovo zmrznil. Pograbi ga, strese in prebudi. Fant! Vstani, sicer zmrzneš!

Fant se prebudi, si pomene oči in strmi zaspano v motiljela miru in se malo zjoče. Gorko čustvo oblije Pavlovo srce. Ali ni to deček Jezus, ki v podobi beračka

prosi za pomoč? Hitro sleče svoj kožuh in gorko kučmo. Začudenemu fantu odene trepetajoče ude in na glavo mu položi gorko kučmo, ki mu jo potegne čez ušesa. Potem reče prijazno: »Glej, tako ti bo toplo!«

Kaj takega se fantu še ni pripetilo. Z velikimi očmi gleda na dobrotnika kot na bitje iz pravljicne dežele. Začuden mu pogleda v obraz in ga vpraša: »Kdo pa si ti?«

Pavel se mu nasmehne in reče: »Tvoj brat, kristjan!«

Potem se obrne in gre naprej. Obdarjeni maje z glavo in gleda za njim. Potem izgine v skednju, da bi tam prenočil.

To je bilo Pavlovo veliko apostolsko delo. Pa je bilo tudi pametno? »Večje ljubezni nima nihče, nego oni, ki da življenje za svoje prijatelje!« Pavel je moral zdaj teči, da bi ne zmrznil. Pa mu ne škodi. Ima zdrave in močne noge, tudi se najde morda kmalu kmečka hiša, kjer se bo ogrel ob gorki peči... Noge pa so vedno bolj trudne in lene. Kamor oko pogleda, pa ni nobene hiše! Visoko čez nebo plava mesec in kaže, da bo kmalu polnoči. Pavel sede na rob ceste. Samo malo se odpočije, da bi potem šel laže naprej... Zaspali pa nikar! Sedi in premišluje in občutek srce mu objame srce. Zveličar bo gotovo zadovoljen z njim. Fant, ki mu je dal svoj kožuh, bo zadovoljen spal v skednju... Od vzhoda prihaja velika postava... Kaj pravi popis osebe? Da, to je duhovnik Gregor! Pavel se dvigne, da bi očetovskemu prijatelju pripovedoval

o delih zadnjih dni. Postava izgine kakor pošast v noč in Pavel se prebudi. Zaspal je in tega bi ne smel storiti. Takoj skoči na noge.

Mrzle in brez občutka so njegove noge. Sezuje si čevlje in drgne s snegom premrzla kolena; potem gre naprej. A noge so odpovedale svojo službo in trepalnice na očeh se zapirajo. Vedno težavneje in počasneje gre naprej. Pavel mora spet sedeti. Obupno gleda v daljavo. Nikjer ni videti lučke iz kmečke hiše. Glava klone vedno niže... Kako je v Pavlovi duši? Iz daljne daljave vidi prihajati beračka, ki mu je pomagal. Vedno bliže prihaja... Pa saj ni beraček. To je sam Jezus, fant, ki je odet v Pavlov plašč. Še dve podobi sta poleg njega, mož in žena. Jezus postoji, potegne oba spremeljvalca za roko in pokaže na kožuh:

»Glejta! Ta kožuh mi je podaril vajin sin!«

Smehlja se gresta k njemu. Pavel hoče skočiti pokonci, pa ne more; udje na nogah so trdi in ohromeli...

Zmrznjenega je našel drugega dne beraček in naznanil to vest po hišah. Kmetje so prišli in ga pokopali ob robu ceste. Čudili so se nebeškemu smehljaju na njegovih licih... Beraček pa jim je povedal o junaškem delu ljubezni, ki je prineslo fantu smrt. V kožuhu je bil še Sergijev potni list in naslov. Temu so kmetje poslali potni list in sporočili njegovo smrt. Tako so izvedeli tudi Dimitrij in njegovi tovariši o zadnjem velikem delu »tigra« — apostola...

Konec